

Sygn. akt III KK 432/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 września 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Barbara Skoczowska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Piotr Mirek

SSN Andrzej Tomczyk

Protokolant Katarzyna Gajewska

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu
w trybie art. 535 § 5 k.p.k.,
w dniu 27 września 2022 r.,
w sprawie **K. S.**,
skazanego za popełnienie wykroczenia z art. 87 § 1 k.w.,
kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego,
na niekorzyść skazanego,
od wyroku Sądu Okręgowego w Przemyślu
z dnia 3 czerwca 2022 r., sygn. akt II Ka 74/22,
zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w Przemyślu
z dnia 26 stycznia 2022 r., sygn. akt II K 2754/21,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do ponownego
rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Przemyślu.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Przemyśle wyrokiem z dnia 26 stycznia 2022 r., sygn. akt II K 2754/21, uznał oskarżonego K. S. za winnego popełnienia zarzucanego mu aktem oskarżenia czynu, polegającego na tym, że:

„w dniu 14 grudnia 2021 r., w P., woj. [...], kierował samochodem osobowym M. o nr rej. [...] w ruchu lądowym, znajdując się w stanie nietrzeźwości: I próba 0,26 mg/1, II próba 0,26 mg/1, III próba 0,35 promila, IV próba 0,34 promila alkoholu w wydychanym powietrzu, będąc uprzednio prawomocnie skazanym wyrokiem Sądu Rejonowego w P. pod sygn. II K [...] za prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości, jak również w czasie obowiązywania zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych, orzeczonego tym wyrokiem na okres od 12.04.2020 r. do 12.04.2024 r. w związku ze skazaniem za przestępstwo określone w art. 178a § 1 k.k.”,

tj. przestępstwa z art. 178a § 4 k.k., za które wymierzył oskarżonemu karę 8 miesięcy pozbawienia wolności (pkt I wyroku).

Tym samym wyrokiem Sąd I instancji orzekł wobec oskarżonego na zasadzie art. 42 § 3 k.k. środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych dożywotnio (pkt II wyroku), a na podstawie art. 43a § 2 k.k. środek karny w postaci świadczenia pieniężnego w kwocie 10 000 złotych na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej - Bank Gospodarstwa Krajowego Oddział w R. (pkt III wyroku).

Apelację od wyroku Sądu Rejonowego w Przemyśle wniósł obrońca oskarżonego, zaskarżając go w całości, zarzucając błąd w ustaleniach faktycznych, naruszenie art. 5 § 2 k.p.k. oraz niewspółmierność wymierzonej kary i środków karnych, wnosząc o zmianę wyroku poprzez przyjęcie, że oskarżony popełnił wykroczenie z art. 87 § 1 k.w., prowadząc samochód znajdując się w stanie po użyciu alkoholu, który nie przekraczał 0,5 promila, i wymierzenie mu za to kary grzywny w kwocie 1000 zł, a ponadto orzeczenie środka karnego w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym na okres 2 lat. Obrońca oskarżonego złożył ewentualny wniosek o uchylenie wyroku Sądu I instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez ten Sąd lub zmianę wyroku Sądu I instancji poprzez wymierzenie oskarżonemu kary grzywny w

wysokości 100 stawek dziennych, przyjmując wysokość stawki dziennej na kwotę 20 zł.

Sąd Okręgowy w Przemyślu wyrokiem z dnia 3 czerwca 2022 r., sygn. akt II Ka 74/22,

1. „zmienił zaskarżony wyrok Sądu I instancji w ten sposób, że:

- w ramach rozstrzygnięcia z pkt I sentencji oskarżonego K. S. uznał za winnego tego, że w dniu 14 grudnia 2021 r. około godziny 20.45, w P., woj. [...] znajdując się w stanie po użyciu alkoholu przekraczającym 0,2 promila alkoholu we krwi kierował pojazdem mechanicznym - samochodem osobowym M. o nr rej. [...] tj. wykroczenia z art. 87 § 1 k.w., i za to, na podstawie art. 87 § 1 k.w. w zw. z art. 2 § 1 k.w., wymierzył mu karę 3 500 złotych grzywny,
- za podstawę rozstrzygnięcia z pkt II sentencji przyjął art. 87 § 3 k.w., a okres zakazu ustalił na 2 lata,
- uchylił rozstrzygnięcie z pkt III sentencji”.

Kasację od wyroku Sądu odwoławczego wniósł Prokurator Generalny. Zaskarżając go w całości, na niekorzyść oskarżonego K. S., zarzucił:

„rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa procesowego - art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 434 § 1 k.p.k. w zw. z art. 109 § 2 k.p.s.w., polegające na wyrażeniu błędnego poglądu, że zmiana wyroku Sądu I instancji, na podstawie którego K. S. został uznany za winnego popełnienia czynu z art. 178a § 4 k.k., poprzez uznanie, że zachowaniem objętym tym czynem oskarżony wypełnił oprócz znamion wykroczenia z art. 87 § 1 k.w. również znamiona przestępstwa z art. 244 k.k., wobec braku środka odwoławczego wniesionego na niekorzyść oskarżonego, naruszyłaby określony w przepisie art. 434 § 1 k.p.k. zakaz *reformationis in peius*”.

Stawiając powyższy zarzut, skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Przemyślu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego, jako oczywiście zasadna, zasługiwała na uwzględnienie na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

W sprawie nie był przedmiotem sporu fakt, że w chwili popełnienia czynu polegającego na prowadzeniu samochodu przez oskarżonego w dniu 14 grudnia 2021 r. po użyciu alkoholu, obowiązywał wobec niego zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym przez okres 4 lat orzeczony wyrokiem Sądu Rejonowego w P. z dnia 4 września 2020 r., sygn. akt II K [...].

Trafnie skarżący wskazał, że pomiędzy art. 178a § 4 *in fine* k.k. a art. 244 k.k. nie zachodzi kumulatywny zbieg przepisów ustawy w rozumieniu art. 11 § 2 k.k., bowiem opis czynu zabronionego zawarty w art. 244 k.k. w pełni zawiera się w znamionach czynu zabronionego określonych w art. 178a § 4 k.k. (zob. postanowienie SN z dnia 19 stycznia 2012 r., sygn. akt I KZP 22/11). Artykuł 178a § 4 k.k. stanowi natomiast przepis szczególny względem art. 244 k.k. (zob. M. Szewczyk, A. Wojtaszczyk, W. Zontek, w: W. Wróbel (red.), A. Zoll (red.), Kodeks karny. Część szczególna. Tom II. Część II. Komentarz do art. art. 212-277d, Warszawa 2017, teza 13 do art. 244). Te same okoliczności faktyczne decydujące o przypisaniu kwalifikowanego czynu z art. 178a § 4 k.k., przesądzałyby w innym przypadku o realizacji znamion art. 244 k.k. (brak zastosowania się sprawcy do orzeczonego przez sąd zakazu). Należy zatem przyjąć, że w opisie czynu przypisanego oskarżonemu w wyroku Sądu I instancji mieściły się znamiona typu czynu zabronionego opisanego w art. 244 k.k., a Sąd ten zakwalifikował czyn wyłącznie jako realizujący art. 178a § 4 k.k. ze względu na regułę *lex specialis derogat legi generali*. Innymi słowy, art. 178a § 4 k.k. oraz art. 244 k.k. w pewnym zakresie opisują taką samą czynność sprawczą (przekroczenie zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych nałożonego przez sąd). Sąd odwoławczy zmieniając kwalifikację prawną z art. 178a § 4 k.k. na art. 244 k.k. oraz art. 87 § 1 k.w. nie byłby zatem zobowiązany do dokonywania jakichkolwiek dodatkowych ustaleń faktycznych poza dotyczącymi zawartości alkoholu w organizmie sprawcy.

To zaś oznacza, jak zasadnie podniesiono w kasacji, że przypisanie oskarżonemu przez Sąd odwoławczy przestępstwa z art. 244 k.k. – skoro Sąd I instancji uznał go za winnego popełnienia czynu z art. 178a § 4 k.k. – mieściłoby się w granicach oskarżenia. Sąd odwoławczy w takiej sytuacji może bowiem przypisać inne przestępstwo niż Sąd I instancji, respektując jednocześnie zakaz *reformationis in peius*, o którym mowa w art. 434 § 1 k.p.k. (zob. np. wyrok SN z

dnia 13 października 2020 r., sygn. akt II KK 152/19). Z zakazu tego wynika, że w braku środka odwoławczego na niekorzyść oskarżonego jego sytuacja w postępowaniu odwoławczym nie może ulec pogorszeniu w żadnym punkcie. Odnosi się to do odpowiedzialności karnej oskarżonego za zarzucany mu czyn, a zwłaszcza jego kwalifikacji prawnej, ustaleń faktycznych w zakresie sprawstwa, wymiaru kary, środków karnych i innych rozstrzygnięć (zob. np. wyrok SN z dnia 15 marca 2017 r., sygn. akt II KK 10/17).

Zasadnie dostrzeżono w kasacji, że w przypadku zmiany przez Sąd odwoławczy kwalifikacji czynu z art. 178a § 4 k.k. na art. 244 k.k. oraz art. 87 § 1 k.w., nie doszłoby do pogorszenia sytuacji oskarżonego. Zarówno art. 178a § 4 k.k., jak i art. 244 k.k., zagrożone są tą samą sankcją (kara pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5). Co więcej, skazanie za czyn z art. 178a § 4 k.k. skutkuje w każdym przypadku dożywotnim zakazem prowadzenia pojazdów mechanicznych (art. 42 § 3 k.k.) oraz zasądzeniem świadczenia pieniężnego w wysokości nie niższej niż 10 000 zł (art. 43a § 2 k.k.), natomiast w przypadku skazania za czyn z art. 244 k.k. konsekwencją w zakresie środków karnych stanowi wyłącznie orzeczenie wobec sprawcy zakazu prowadzenia pojazdów na okres 10 lat (art. 42 § 1a pkt 2 k.k.).

Rację ma ponadto skarżący, że w świetle art. 10 § 1 k.w. uznanie czynu jednocześnie za przestępstwo i wykroczenie nigdy nie skutkuje wykonaniem dwóch kar lub środków karnych (odpowiednio za przestępstwo i wykroczenie). W takim przypadku wykonuje się bowiem surowszą karę lub środek karny. W kontekście powyższego uzupełnienie kwalifikacji czynu o art. 244 k.k. w żaden sposób nie naruszałby zakazu *reformationis in peius* mimo wniesienia apelacji wyłącznie na korzyść oskarżonego. Ze względu na powyższe konieczne okazało się uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi odwoławczemu.

Mając powyższe na uwadze, orzeczono jak w sentencji wyroku.

[as]